

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Miluše Doškové a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **I. R.**, zastoupeného JUDr. Josefem Šnejdou, advokátem se sídlem Lannova 2, 370 01 České Budějovice, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, PP 21/OAM, Praha 7, ve věci kasační stížnosti proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 1. 2. 2005, č. j. 65 Az 16/2004 - 21,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Včas podanou kasační stížností napadl žalobce (dále označován jako „stěžovatel“) nadepsaný rozsudek krajského soudu, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 10. 2004, č. j. OAM-2948/VL-07-04-2004, E. č. V051193. Rozhodnutím správního orgánu nebyl stěžovateli udělen azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), a bylo rozhodnuto, že se na něho nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu.

Stěžovatel ve své kasační stížnosti označil její důvody jako spadající pod ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění

pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Uvedl, že došlo k nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení a k vadám řízení spočívajícím v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech.

Ve včasném doplnění své kasační stížnosti na výzvu soudu pak stěžovatel dodal, že nesprávné posouzení právní otázky krajským soudem spatřuje v tom, že soud neshledal důvody k udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu, třebaže stěžovatel má odůvodněný strach z pronásledování v důsledku zastávání protivládní politiky ve státě Ukrajina, jehož má občanství. I jeho ekonomické důvody pro setrvání v ČR jsou pro něho životně důležité, když v rámci své pracovní kvalifikace nemá na Ukrajině uplatnění a žije tam v bídě. Dále uvedl, že důvodem pro udělení azylu podle § 13 a § 14 zákona o azylu u něho je okolnost, že má na území ČR nezletilé dítě a s jeho matkou hodlá uzavřít manželství.

Obecný vývod o vadách řízení před správním orgánem stěžovatel přes výzvu doručenou mu krajským soudem nedoplnil o žádná konkrétní a k osobě a situaci stěžovatele se vztahující skutková tvrzení či právní výtky, třebaže byl ve výzvě řádně poučen o tom, že nedoplnění kasační stížnosti v souladu s výzvou bude mít za následek její odmítnutí.

V doplnění kasační stížnosti požádal stěžovatel též o přiznání jejího odkladného účinku.

Žalovaný navrhl zamítnutí kasační stížnosti pro nedůvodnost s tím, že podle jeho názoru přesně a úplně zjistil skutkový stav a i po právní stránce věc správně posoudil.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná a podle jejího obsahu jsou v ní namítány důvody odpovídající ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. Jednak je [jako důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.] namítáno nesprávné posouzení existence důvodů pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu, důvodů pro udělení azylu podle § 13 a důvodů pro udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu. Dále je [jako důvod podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.] namítána vada řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit, což však neučinil. Rozsahem a důvody je Nejvyšší správní soud podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu důvodů uplatněných v kasační stížnosti a dospěl k závěru, že tato není důvodná.

V první řadě nutno konstatovat, že Nejvyšší správní soud se nemohl zabývat důvody kasační stížnosti opřenými o ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., neboť stěžovatel přes výzvu krajského soudu k doplnění jeho podání ve vztahu k těmto důvodům neuvedl žádná konkrétní skutková tvrzení či konkrétní právní výtky vztahující se k jeho osobě a situaci, na základě nichž by se bylo možno jeho kasační stížností z hledisek § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. zabývat.

Co se týče důvodů kasační stížnosti opřených o § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., zde stěžovatel uvedl konkrétní skutečnosti i konkrétní právní výtky, o něž svoji kasační stížnost opřel, takže bylo možno se jí věcně zabývat. Kasační stížnost ovšem nebyla důvodná.

V žádosti o azyl stěžovatel uvedl, že na Ukrajině neměl práci, jsou tam nízké mzdy a z vlasti do ČR odjel za prací; na cestu do ČR si půjčil peníze, které nevrátil. O azyl požádal, aby získal možnost v ČR legálně žít, neboť zde má syna a družku. Neuvedl, že by se na Ukrajině jakkoli politicky angažoval; naopak, podle svých slov nikdy nebyl členem žádné politické strany či organizace. V pohovoru k žádosti o azyl uvedené důvody potvrdil a upřesnil, když uvedl, že podobně jako řada jiných obyvatel Ukrajiny měl problém se získáním takového zaměstnání, které by jej uživilo, a proto roku 1999 vycestoval za prací do ČR. Zde pobýval v Českých Budějovicích a legálně pracoval – zaměstnavatel mu vždy prodlužoval vízum; poté mu však nebylo vízum vzhledem k záznamu v rejstříku trestů prodlouženo. Vzhledem k tomu, že si v mezidobí našel v roce 2002 družku a koncem roku 2003 se družce narodil jejich syn, nechce se vrátit na Ukrajinu, a to ani dočasně na dobu vyřízení nového víza k pobytu v ČR. Jiné důvody, pro které žádá o azyl, neuvedl. Podle svých slov neměl na Ukrajině nikdy žádné problémy se státními orgány, soudy či policií.

Pokud žalovaný zejména na základě těchto informací poskytnutých samotným stěžovatelem dospěl ve správním řízení k závěru, že důvody stěžovatelovy žádosti o azyl neodpovídají žádnému ze zákonných důvodů pro poskytnutí politického azylu podle § 12 písm. a) nebo b) zákona o azylu, posoudil věc po právní stránce zcela správně. Stěžovatel totiž evidentně nebyl v zemi původu pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, jelikož se především politicky vůbec neangažoval a ani netvrdil, že by terčem jakéhokoli pronásledování byl. Nemohl mít ani odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů na Ukrajině. Stěžovatel sám neuvedl a ani jinak ve správním řízení nevyšly najevo žádné okolnosti, na základě nichž by mohl být jeho strach z pronásledování z výše uvedených důvodů považován za důvodný; pokud v kasační stížnosti tvrdí, že má obavu z pronásledování v důsledku zastávání protivládní politiky na Ukrajině, pak nutno poznamenat, že tuto obavu vůbec neprojevil v azylovém řízení a že jeho tvrzení nutno považovat za účelové a nevěrohodné. Původně totiž tvrdil, že byl politicky pasivní a neangažovaný. Aby mohla mít jeho obava reálný základ, musel by například svůj politický názor na Ukrajině aspoň v náznacích projevit a v důsledku toho se stát terčem hrozeb pronásledováním kvůli takto projeveným názorům či by mu musely být známy konkrétní okolnosti odůvodňující obavu, že v případě projevení svého politického názoru se pravděpodobně terčem pronásledování stane (například by mu musely být známy informace o osobách na Ukrajině, které se do obdobné situace dostaly). Důvody stěžovatelovy žádosti o azyl ovšem ve skutečnosti tkvěly výlučně v jeho osobních a rodinných poměrech a soukromém životě – o azyl požádal kvůli legalizaci pobytu v ČR, aby se nemusel vracet na Ukrajinu poté, co mu již nebylo prodlouženo vízum udělené mu za účelem pracovní činnosti v ČR a co si v ČR našel družku a narodilo se jim dítě. Takovéto důvody pro poskytnutí azylu však pod ustanovení § 12 zákona o azylu v žádném případě podřadit nelze. Pokud k uvedenému závěru dospěl žalovaný a pokud se s ním krajský soud ztotožnil, posoudili po právní stránce tuto otázku zcela správně.

I ve vztahu k důvodům pro poskytnutí azylu podle § 13 zákona o azylu uvažoval krajský soud zcela správně, když se ztotožnil s právními závěry žalovaného. Aplikace § 13 zákona o azylu u stěžovatele vůbec nepadá v úvahu. Základní vstupní podmínkou pro úvahy o udělení azylu stěžovateli podle tohoto ustanovení je, aby měl stěžovatel rodinného příslušníka ve smyslu § 13 odst. 2 písm. a) až d) zákona o azylu, kterému byl udělen azyl podle § 12 nebo § 14 zákona o azylu. Žádného takového rodinného příslušníka však stěžovatel nemá; stěžovatelova družka ani syn nepadají v úvahu již jen proto, že jsou českými státními občany.

K posouzení otázky udělení humanitárního azylu stěžovateli nutno poznamenat, že ustanovení § 14 zákona o azylu je kombinací neurčitého právního pojmu a správního uvážení, kdy neurčitým právním pojmem je „případ zvláštního zřetele hodný“ a vlastní rozhodnutí správního orgánu vyjádřené slovy „lze udělit humanitární azyl“ přestavuje správní uvážení (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 7. 2004, č. j. 5 Azs 105/2004 - 72, zveřejněný pod č. 375/2004 Sbírky rozhodnutí Nejvyššího právního soudu; srov. též nepublikované rozsudky Nejvyššího správního soudu rozsudku ze dne 22. 1. 2004, č. j. 5 Azs 47/2003 - 48, ze dne 3. 2. 2004, č. j. 2 Azs 65/2003 - 63, a ze dne 15. 10. 2003, č. j. 3 Azs 12/2003 - 38). Nejvyšší správní soud proto setrvale vychází z názoru, že na udělení azylu z humanitárního důvodu podle § 14 zákona o azylu nemá žadatel subjektivní právo a že správní orgán o něm rozhoduje na základě správního uvážení; jeho rozhodnutí přezkoumává soud pouze v omezeném rozsahu, a to z hlediska dodržení příslušných procesních předpisů (§ 78 odst. 1 s. ř. s.). Míra správního uvážení správního orgánu je tedy za situace, kdy se ustanovení § 14 zákona o azylu omezuje při určení důvodů, pro něž je možné humanitární azyl udělit, na konstatování, že se jedná o důvody hodné zvláštního zřetele, poměrně široká. Přitom prostor soudního přezkumu správních rozhodnutí u přiznání či nepřiznání humanitárního azylu je v souladu s citovaným judikátem naopak omezen, což však jistě ani ve vzájemné kombinaci neznamená, že by přiznávání humanitárního azylu mohlo být určováno pouhou libovůlí správního orgánu. Smysl institutu humanitárního azylu lze spatřovat v tom, aby rozhodující správní orgán měl možnost azyl poskytnout i v situacích, na něž sice nedopadá žádná z kautel předpokládaných taxativními výčty ustanovení § 12 a § 13 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto patrně „nehumánní“ azyl neposkytnout. V jiných právních předpisech reaguje zákonodárce na skutečnost, že není schopen předpokládat všechny situace, v nichž je určitý postup vhodný či dokonce nutný, typicky demonstrativními výčty za účelem odstranění či alespoň zmírnění tvrdostí zákona. V zákoně o azylu ovšem k dosažení téhož účelu zvolil kombinaci dvou ustanovení obsahujících výčty taxativní a jednoho ustanovení umožňujícího pohledem humanitárních hledisek řešit situace nezahrnutelné pod předchozí dvě ustanovení. Správní orgán díky tomu může zareagovat nejen na varianty, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu – sem lze příkladmo zařadit například udělování humanitárního azylu osobám zvláště těžce postiženým či zvláště těžce nemocným nebo osobám přicházejícím z oblastí postižených významnou humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory – ale i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly. Míra volnosti této jeho reakce je pak omezena pouze zákazem libovůle, jenž pro orgány veřejné moci vyplývá obecně z ústavně zakotvených náležitostí demokratického a právního státu (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004 - 53).

Žalovaný odůvodnil neudělení humanitárního azylu zejména poukazem na judikaturu Nejvyššího správního soudu, týkající se případu typově podobného případu stěžovatele, podle které manželství s občanem ČR samo o sobě nepředstavuje důvod hodný zvláštního zřetele, pro který by měl být udělen azyl podle § 14 zákona o azylu. Obdobný náhled na existenci či neexistenci důvodů pro udělení humanitárního azylu opřených o skutečnost, že žadatele o azyl pojí s ČR rodinné vazby a že předtím v ČR delší dobu žil, ostatně zaujal Nejvyšší správní soud již ve vícero svých rozhodnutích. V rozsudku ze dne 16. 2. 2005, č. j. 4 Azs 333/2004 - 69, Nejvyšší správní soud uvedl, že *potřeba další legalizace pobytu žadatele o udělení azylu, který na území České republiky pobýval legálně od roku 1989 do 1997, není zákonným důvodem pro udělení azylu* a že *snaha po legalizaci pobytu z důvodu společného soužití se snoubenkou, která má desetiletou dceru, je sice důvodem*

pochopitelným, avšak nikoliv natolik závažným a naléhavým, aby bez přistoupení dalších okolností zvláštního zřetele hodných mohl být vnímán jako výjimečný, tedy zvláštního zřetele hodný ve smyslu § 14 zákona o azylu. V rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 4. 2004, č. j. 4 Azs 47/2004 - 60, se uvádí, že *snaha po legalizaci pobytu z důvodu společného soužití s manželem žijícím na území České republiky (občanem Vietnamské socialistické republiky, který však o azyl nepožádal) je sice důvodem pochopitelným, avšak nikoliv natolik závažným a naléhavým, aby bez přistoupení dalších okolností zvláštního zřetele hodných mohl být vnímán jako výjimečný, tedy zvláštního zřetele hodný ve smyslu § 14 zákona o azylu.* Podobné právní názory lze nalézt i v rozsudcích Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 1. 2004, č. j. 4 Azs 47/2003 - 52, ze dne 24. 9. 2003, č. j. 7 Azs 3/2003 - 36, a ze dne 17. 9. 2003, č. j. 4 Azs 6/2003 - 55 (na poslední z nich odkazoval i žalovaný). Důvody pro poskytnutí humanitárního azylu nelze v případě stěžovatele vidět ani v kombinaci toho, že v ČR má družku a nezletilé dítě, a toho, že jeho domovským státem je Ukrajina, kde stěžovatel obtížně hledal pracovní uplatnění a kde panují znatelně horší všeobecné životní podmínky než v ČR. Tento stav, jakkoli jej z obecně lidského hlediska nutno považovat za nepříjemný, ještě nezakládá právo stěžovatele na poskytnutí azylu podle § 14 zákona o azylu, neboť jej ještě nelze považovat za natolik tíživý a nesnesitelný, aby bylo nutno mít za nehumánní, pokud stěžovateli azyl v tomto případě není poskytnut. Pokud bude chtít stěžovatel v ČR pobývat i v budoucnu a žít ve společné domácnosti se svojí družkou a svým synem, musí splnit podmínky, které pro pobyt na území republiky stanovuje zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, ve znění pozdějších předpisů; legalizace pobytu za pomoci institutu azylu není v případě stěžovatele přípustná. Krajský soud proto zcela správně a v souladu se stálou judikaturou Nejvyššího správního soudu posoudil právní otázku, dospěl-li k závěru, že žalovaný stěžovateli důvodně neudělil azyl podle § 14 zákona o azylu.

Důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. tedy není dán pro žádný z problémových okruhů vymezených stěžovatelem v jeho kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud proto kasační stížnost podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Vzhledem k neprodlenému rozhodnutí ve věci samé (několik týdnů po předložení věci Nejvyššímu správnímu soudu po doplnění kasační stížnosti) nerozhodoval již tento soud o žádosti o přiznání odkladného účinku podané kasační stížnosti.

Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalovaný správní orgán měl ve věci úspěch, nevznikly mu však náklady řízení o kasační stížnosti přesahující rámec jeho běžné úřední činnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** přípustné opravné prostředky.

V Brně dne 15. září 2005

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu